

Spis treści

1	Wstęp	2
1.1	Problematyka i zakres pracy	3
1.2	Założenia wstępne	4
1.3	Układ pracy	5
2	Analiza jakościowa i wydajnościowa aplikacji	6
2.1	Analiza wydajności serwera WWW	7
3	Wymagania i budowa aplikacji	12
4	Architektura aplikacji	13
5	Optymalizacja aplikacji	14
6	Optymalizacja kodu klienta	15
7	Metody rozproszenia aplikacji i usług	16
	Bibliografia	17
	Spis rysunków	18
	Spis listingów	19
	Płyta CD	20

Rozdział 1

Wstęp

Niniejsza praca dyplomowa dotyczy zagadnień inżynierii oprogramowania oraz technologii baz danych wykorzystanych w dziedzinie *e-commerce*. Główny cel badań stanowi przedstawienie realnych korzyści biznesowych wynikających z zastosowania szerokiego spektrum usprawnień aplikacji internetowych.

Celem pracy jest analiza technik optymalizacji aplikacji internetowych z uwzględnieniem wykonywanych po stronie serwera (*server side*) oraz szeregu usprawnień po stronie przeglądarki *client side*. Dodatkowo ważne jest wyróżnienie wszystkich pośrednich czynników, które mogą wpłynąć na działanie aplikacji.

Do implementacji systemu wykorzystano technologie skryptowe PHP oraz Python. Pierwsza z nich pozwoli na szybkie przedstawienie obrazu typowej aplikacji e-commerce (olbrzymi odsetek takich aplikacji w internecie jest napisanych właśnie w tym języku). Python z kolei pozwoli wykorzystać zalety platformy Google Application Engine (GAE), która zapewnia skalowalną architekturę do późniejszych testów.

Obserwacja zostanie przeprowadzona na przykładzie aplikacji z dziedziny *e-commerce*. Wybór takiej dziedziny jest celowy, ponieważ najczęściej właśnie w takich aplikacjach występują problemy natury optymalizacyjnej. Spowodowane jest to najczęściej koniecznością obsłużenia wielu klientów, transakcji bazodanowych, czy przede wszystkim generowanie rozbudowanego wizualnie interfejsu użytkownika. Podczas generowania obrazów, wykonywania kodu serwera, czy interpretowania rozbudowanych struktur dokumentu *HTML*, czas oczekiwania na wynik może się zauważalnie wydłużyć.

Praca ma również na celu prezentację narzędzi badawczych umożliwiających znalezienie wąskich gardeł aplikacji. Tylko sukcesywne łączenie różnych narzędzi oraz ciągle monitorowanie działania zapewni aplikacji stabilność oraz wysoką dostępność.

1.1 Problematyka i zakres pracy

Wraz ze wzrostem popularności Internetu jako medium informacyjnego, istotnym problemem pozostaje obsługa napływającego ruchu sieciowego ze strony użytkowników. Pojęcie czas to pieniądz ma tutaj kluczowe znaczenie, ponieważ umiejętność obsługi jak największej ilości użytkowników w jak najkrótszym czasie będzie przekładała się na realne zyski.

Innym ważnym kryterium jest wysoka dostępność usługi czyli wyeliminowanie do minimum wszelkiego rodzaju przerw wynikających z błędów lub konserwacji. Temat ten związany jest jednak głównie z odpowiednią konfiguracją sprzętową czyli wykorzystaniem równoległe działających instancji sprzętowych, które będą wykorzystywane w celu równoległego zrównoważenia ruchu, lub awaryjnie w wypadku uszkodzenia którejś z instancji.

W internecie istnieje stosunkowo dużo publikacji związanych z tematyką optymalizacji aplikacji webowych, jednakże w większości wypadków omawiany jest tylko nikły procent wszystkich zagadnień. Zazwyczaj pomijane są aspekty związane z kodem po stronie klienta, a także studium narzędzi i metod badawczych. Najpopularniejsze na rynku są publikacje dotyczące optymalizacji samego kodu lub zapytań bazodanowych w zależności od użytego języka aplikacji lub bazy danych.

Praca ma na celu przedstawienie możliwie najszerszego wachlarza technik optymalizacji, należy przy tym zaznaczyć, że statystycznie tylko 20% czasu przetwarzania strony przez przeglądarkę, jest poświęcane na oczekiwanie na odpowiedź serwera. Implikuje to olbrzymie znaczenie optymalizacji kodu po stronie klienta w celu znacznego przyspieszenia odpowiedzi. Nie bez znaczenia są też czynniki takie jak lokalizacja geograficzna strony oraz konfiguracja serwera.

Obecnie Internet przestał już być jedynie wojskowym eksperymentem czy zaledwie miejscem na prezentację własnej strony domowej. Stał się wyspecjalizowanym medium globalnej komunikacji z gigantyczną ilością klientów docelowych. Większość firm, instytucji czy organizacji rządowych czuje się w obowiązku posiadania i utrzymywania strony internetowej, zazwyczaj spełniającej określone cele biznesowe.

Ze względu na niekwestionowaną popularność języka PHP oraz jego olbrzymią prostotę - w stosunkowo krótkim czasie od powstania języka, zaczęły pojawiać się proste strony, następnie aplikacje internetowe a kończąc na portalach i usługach sieciowych. Język PHP stał się narzędziem na tyle uniwersalnym, że zagadnienia modelowane przy jego użyciu, można z powodzeniem przenieść na inne platformy takie jak *Java Enterprise* czy *.NET*. W sieci istnieje ponadto wiele gotowych implementacji systemów e-commerce: sklepów (np. Magento), systemów CRM (SugarCRM) czy np. platforma

edukacyjna Moodle będąca częścią infrastruktury edukacyjnej Politechniki Łódzkiej dla Wydziału FTIMS. Wymienione przykłady zostały w całości zaimplementowane w języku PHP a o ich popularności świadczą miliony ściągnięć i wdrążeń.

Jedną z wad gotowych rozwiązań jest fakt, że nie zawsze są one dostosowane do wszystkich stawianych przed projektem wymagań. Powoduje to, że, projekt docelowy w rezultacie otrzyma więcej funkcjonalności niż jest to wymagane. Z drugiej jednak strony możliwe jest, że gotowe rozwiązanie będzie wymagało szeregu usprawnień lub dodania nowych funkcjonalności. W większości wypadków, rozwiązania gotowe nie są jednak od początku dostosowane do bardziej zaawansowanych zastosowań lub wymagań wydajnościowych. Dlatego ważne jest by wykorzystując istniejące narzędzia wyskalować aplikacje do konkretnych potrzeb lub przewidzieć przyszłe obciążenie.

Projektowana w ramach pracy aplikacja stanowi studium przypadku analizy wydajnościowej aplikacji działającej w ściśle określonym środowisku. W ramach analizy omówione zostaną następujące zagadnienia:

- metody badawcze
- dobór odpowiedniej technologii,
- wybór właściwej architektury sprzętowej,
- projekt i optymalizacja bazy danych,
- optymalizacja kodu klienta,
- rozproszenie usług

1.2 Założenia wstępne

Treść pracy dyplomowej stanowi wypadkową informacji zawartych w dokumentacjach dotyczących użytych technologii jak również wiedzy autora zdobytej podczas implementacji wielu zróżnicowanych aplikacji internetowych. Bardzo istotne dla publikacji były również informacje pochodzące ze sprawdzonych źródeł takich jak np. oficjalny blog developerski Yahoo. Serwis Yahoo ze względu na olbrzymie doświadczenie w kwestii skalowalności aplikacji internetowych postanowił podzielić się tą wiedzą na łamach swoich stron internetowych oraz kilku specjalistycznych książek.

W kolejnych rozdziałach, omawiane będą kolejne etapy drogi jaką pokonuje żądanie od rozpoczęcia do zwrócenia i zinterpretowania przez przeglądarkę użytkownika. Często kolejne etapy są prawie niezauważalne ze względu na małe różnice czasowe, jednak podczas wnikliwej analizy każdy z etapów trzeba rozpatrywać indywidualnie.

Analiza wydajnościowa przeprowadzana w wypadku prostych aplikacji, które nie będą w przyszłości podlegały intensywnemu obciążeniu nie ma w zasadzie sensu. Publikacja zyskuje na wartości w wypadku kiedy aplikacja jest bardziej rozbudowana, a my potrzebujemy szybkiego i rzetelnego sposobu na wykrycie potencjalnych elementów do optymalizacji.

1.3 Układ pracy

Praca została podzielona na następujące rozdziały:

- **Rozdział pierwszy** opisuje narzędzia badawcze
- **W drugim rozdziale** przedstawiono wymagania stawiane przed aplikacją oraz jej budowę.
- **Trzeci rozdział** dotyczy optymalizacji związanych z wyborem odpowiedniej architektury.
- **Rozdział czwarty** dotyczy optymalizacji związanej z implementacją aplikacji
- **Rozdział piąty** dotyczy optymalizacji kodu klienckiego
- **Rozdział szósty** metody rozproszenia aplikacji i usług
- **Rozdział siódmy** podsumowanie i wnioski końcowe

Rozdział 2

Analiza jakościowa i wydajnościowa aplikacji

Projektując aplikacje, już od samego początku należy myśleć o zapewnieniu najlepszej możliwej jakości, a także problemach, które mogą się pojawić w po wdrożeniu oprogramowania. W celu zapewnienia oprogramowaniu najwyższej skuteczności pracy należy wziąć pod uwagę wiele cech, wśród których najważniejsze podane są poniżej.

Skalowalność (ang. *Scalability*) - cecha aplikacji określana jako zdolność do wzrostu wydajności aplikacji wraz ze zwiększeniem ilości dostępnych zasobów (serwery WWW, bazy danych, wydajniejsze procesory).

Niezawodność (ang. *High availability*) - to projekt, jak i odpowiednia implementacja systemu, zapewniająca określony poziom ciągłości wykonywania operacji w czasie. Polega to na zapewnieniu jak największej dostępności usługi.

Wydajność (ang. *Performance*) - przekłada się na możliwość faktycznego obsłużenia dużego ruchu sieciowego, przy jednoczesnym utrzymaniu czasu odpowiedzi aplikacji na stosownym poziomie.

Często skalowalność jest mylona z wydajnością, jednak przekładając to na bardziej życiowy przykład, wydajność aplikacji można porównać do szybkiego samochodu, jednak bez zapewnienia odpowiednich dróg, ten szybki samochód lub gorzej, ich zbiór nie jest w stanie rozwinąć maksymalnej prędkości, ponieważ jest blokowany przez inne pojazdy. Skalowalność jest więc zapewnieniem odpowiedniej infrastruktury gwarantującej właściwy rozrost systemu.

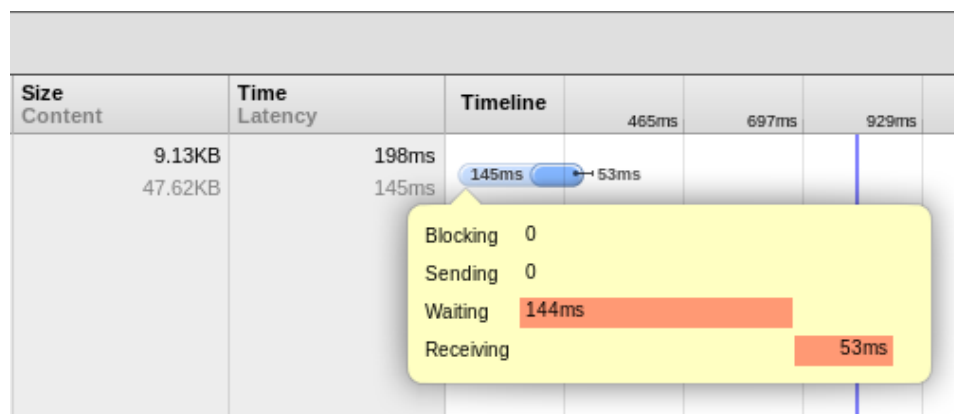
W celu zapewnienia możliwie najlepszej jakości tworzonej aplikacji, należy stale monitorować aktualny poziom wydajności aplikacji. Należy jednak

mieć na uwadze, że na wydajność aplikacji składa się wydajność poszczególnych węzłów systemu. Należy więc testować poszczególne z nich osobnymi metodami.

W celu rzetelnego określenia przyczyn błędów warto rozpocząć analizę od najbardziej ogólnego komponentu czyli serwera WWW. Kolejno należy dokonać dekompozycji wyróżniając kolejne węzły systemu, takie jak poszczególne instancje serwera WWW czy serwery bazodanowe.

2.1 Analiza wydajności serwera WWW

Zadaniem serwera WWW jest zwrócenie do przeglądarki wyniku przetwarzania zasobu opisanego adresem URL. W najprostszym wypadku analiza wydajności serwera polega na odpytaniu serwera o określony zasób i zmierzenie czasu od rozpoczęcia tej akcji do odebrania tego rezultatu. Taki proces możemy prześledzić i przeanalizować w większości popularnych przeglądarek np. Google Chrome (Rys. 2.1).

Rys. 2.1: Analiza czasu wykonywania strony <http://ftims.edu.p.lodz.pl/>

Ten sposób analizy jest jednak przydatny jedynie w wypadku znacznych problemów z wydajnością aplikacji, ponieważ testowanie czasu odpowiedzi dla pojedynczego użytkownika, wykonującego pojedyncze żądanie, nie jest w żadnym stopniu miarodajne.

W celu zapewnienia bardziej rzetelnego testu należy skorzystać z dedykowanych rozwiązań takich jak **ab** oraz **siege**. Są to typowe narzędzia przeznaczone do sprawdzania jak dobrze serwer radzi sobie z obsługą bardziej złożonego ruchu sieciowego. Przykładowo, dla wcześniej użytej strony, można zasymulować ruch równy wykonaniu 10 jednoczesnych żądań przez 10 niezależnych użytkowników. W tym celu należy wydać komendę `ab -n 10 -c 10 http://ftims.edu.p.lodz.pl/`. Rezultat działania tejże komendy widoczny jest na listingu 2.1.

Listing 2.1: Analiza strony z wykorzystaniem narzędzia *ab*

```

1 Server Software:      Apache/2.2.14
2 Server Hostname:      ftims.edu.p.lodz.pl
3 Server Port:          80
4
5 Document Path:        /
6 Document Length:      48759 bytes
7
8 Concurrency Level:     10
9 Time taken for tests:  0.695 seconds
10 Complete requests:    10
11 Failed requests:      0
12 Write errors:         0
13 Total transferred:    492510 bytes
14 HTML transferred:     487590 bytes
15 Requests per second:  14.38 [#/sec] (mean)
16 Time per request:     695.270 [ms] (mean)
17 Time per request:     69.527 [ms] (mean, across all concurrent
    requests)
18 Transfer rate:        691.77 [Kbytes/sec] received
19
20 Connection Times (ms)
21      min    mean [+/-sd]    median    max
22 Connect:    52      63    7.4      63     74
23 Processing: 300     503   90.9     532   632
24 Waiting:    127     233   62.8     235   381
25 Total:      354     565   92.9     593   695
26
27 Percentage of the requests served within a certain time (ms)
28  50%        593
29  66%        612
30  75%        625
31  80%        628
32  90%        695
33  95%        695
34  98%        695
35  99%        695
36 100%        695 (longest request)

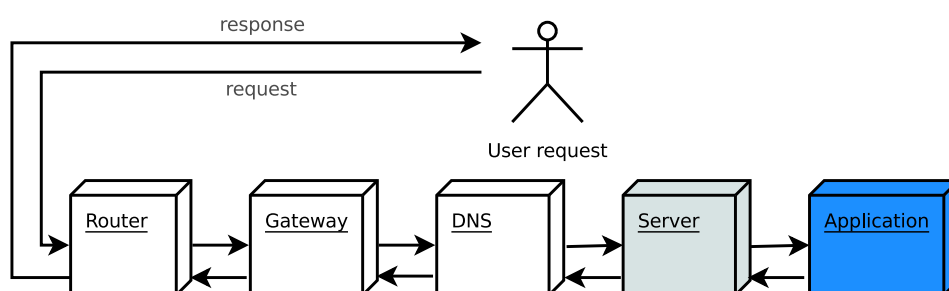
```

Jak można wywnioskować z powyższych danych, narzędzie wykonuje wiele przydatnych analiz, widać przede wszystkim, że czas oczekiwania na stronę przy 10 użytkownikach jest prawie trzykrotnie wyższy niż podczas jednego żądania wykonanego w przeglądarce (2.1).

Oczywiście na wyniki pomiarów ma też wpływ prędkość połączenia internetowego, dlatego w celu pominięcia dodatkowych czynników, testy docelowej aplikacji będziemy wykonywali przede wszystkim na lokalnym serwerze. Najbardziej miarodajną jednostką określającą wydajność aplikacji w wypadku narzędzia *ab* jest liczba zapytań na sekundę, określa ona w wypadku ustawienia większej ilości równoległych połączeń, maksymalną ilość jaką aplikacja jest w stanie obsłużyć.

Na rysunku 2.2 przedstawiono cykl życia żądania od użytkownika, kończąc na odpowiedzi serwera. Rysunek ten przedstawia drogę jaką pokonuje żądanie od użytkownika, kończąc na odebraniu odpowiedzi serwera pochodzącej z aplikacji WWW. Jak można zauważyć żądanie przebywa stosun-

kowo dużą drogę nim trafi do faktycznej aplikacji. Dlatego też wszelkie dodatkowe opóźnienia wynikają ze stopnia skomplikowania architektury trzech pierwszych węzłów. Dlatego też należy mieć na uwadze, że problemy z szybkością działania aplikacji nie muszą leżeć wyłącznie po stronie aplikacji. Do najbardziej popularnych należą: niska przepustowość łącza internetowego klienta, wolny serwer DNS, daleka lokalizacja geograficzna serwera WWW, źle skonfigurowany router lub bardzo obciążona sieć lokalna.

Rys. 2.2: Cykl życia żądania (opracowanie własne)

Nawiązując do listingu 2.1, wartościami związanymi ze wspomnianymi w poprzednim akapicie węzłami są **Connect** oraz **Waiting**, czyli odpowiednio czas oczekiwania na połączenie z zasobem i czas pobierania odpowiedzi z zasobu.

Administratorzy serwerów WWW mają bezpośredni dostęp do statystyk odwiedzin stron, pozwala to zaobserwować pewne trendy użytkowników. Często jest tak, że dane zasoby są intensywnie odpytywane przez użytkowników np. w czasie 10 minut stronę odwiedza nawet 1000 użytkowników, łatwo to sobie wyobrazić np. w wypadku premiery jakiejś nowej gry, lub publikacji wyników egzaminu na uczelnie. Taki periodyczny, lecz bardzo wzmożony ruch może powodować pewne trudne do ustalenia problemy z działaniem aplikacji. Dlatego też twórcy narzędzia **ab**, zaimplementowali również możliwość testów czasowych (ang. *timed tests*). W ten sposób można zasymulować jak strona będzie się zachowywała również w takich nagłych wypadkach.

Wydając komendę `ab -c 10 -t 30 http://ftims.edu.p.lodz.pl/`, można sprawdzić, jak zachowa się aplikacja odwiedzana przez 10 użytkowników jednocześnie w czasie 30 sekund. Ta komenda pozbawiona jest parametru `-t ilość żądań`, oznacza to że symulacja zakończy się po 30 sekundach lub po osiągnięciu limitu 50 000 żądań.

Listing 2.2: Analiza strony przy teście obciążenia czasowego

```

1 Benchmarking ftims.edu.p.lodz.pl (be patient)
2 Finished 504 requests
3
4 Server Software:      Apache/2.2.14
  
```

```
5 Server Hostname:      ftims.edu.p.lodz.pl
6 Server Port:         80
7
8 Document Path:       /
9 Document Length:     48759 bytes
10
11 Concurrency Level:    10
12 Time taken for tests: 40.180 seconds
13 Complete requests:   504
14 Failed requests:     0
15 Write errors:        0
16 Total transferred:   24822504 bytes
17 HTML transferred:    24574536 bytes
18 Requests per second: 12.54 [#/sec] (mean)
19 Time per request:    797.213 [ms] (mean)
20 Time per request:    79.721 [ms] (mean, across all requests)
21 Transfer rate:       603.31 [Kbytes/sec] received
22
23 Connection Times (ms)
24      min  mean[+/-sd] median   max
25 Connect:    48    65  14.3     61    145
26 Processing: 284   436 288.9    376   2957
27 Waiting:    119   199 281.5    151   2660
28 Total:      333   500 287.8    439   3007
29
30 Percentage of the requests served within a certain time (ms)
31   50%    439
32   66%    458
33   75%    477
34   80%    493
35   90%    563
36   95%    666
37   98%   1420
38   99%   2142
39  100%   3007 (longest request)
```

Listing 2.2 przedstawia wynik testów. Tym razem zamieszczono pełen rezultat wykonania tej komendy. Najważniejszą informacją z punktu widzenia optymalizacji jest ilość żądań na sekundę, która w tym wypadku wynosi 12.54. Narzędzie **ab** pozwala również zdiagnozować potencjalne błędy aplikacji pod wpływem zbyt dużego ruchu. Pola takie jak **Failed requests** oraz **Write errors** ułatwiają określenie prawidłowości wykonywania żądań. W powyższym przykładzie, wartości są akceptowalne (średni czas żądania to 0.5 sekundy), co najważniejsze nie występują błędy na poziomie serwera WWW i z dużym prawdopodobieństwem również błędy na poziomie aplikacji. Oczywiście zauważalny jest spadek wydajności, w porównaniu z pierwszym testem, co prawda wartości średnie są zbliżone, jednak widać większe rozbieżności między wartościami minimalnymi a maksymalnymi. Najdłuższe zapytanie zajęło ponad 3 sekundy.

W dokumentacji aplikacji **ab**, można znaleźć informację, że niektóre serwery mogą blokować wysyłane przez niego nagłówki HTTP. W tym celu można wykorzystać przełącznik umożliwiający podanie się za inną przeglądarkę. Np. chcąc zasymulować odwiedziny przy użyciu przeglądarki Chrome należy wykonać następującą komendę: `ab -n 100 -c 5 -H "Mozilla/5.0 (Windows;`

Tab. 2.1: Tabela z rezultatem działania aplikacji JMeter

URL	Średnia	Min	Max	Błąd	Req/Min
..14543704,wiadomosc.html	2299	415	94329	2.2	43.7
...1028235,wiadomosci.html	2485	335	94434	2.8	43.7
...14545325,wiadomosc.html	2023	394	94285	1.8	43.7
Łącznie	2269	335	94434	2.27	131.1

U; Windows NT 5.1; en-US)AppleWebKit/534.2 (KHTML, like Gecko)Chrome/6.0.447.0 Safari/534.2" http://www.example.com.

Pomimo wielu zalet wynikających z korzystania z narzędzia **ab**, istnieje jedna zasadnicza wada. Aplikacja nie daje możliwości przetestowania pewnego scenariusza lub jest to bardzo niewygodne, a przypadku aplikacji z wykorzystaniem technologii *JavaScript* i *AJAX* wręcz niewykonalne.

Dlatego też na przełomie lat wyspecjalizowały się bardziej zaawansowane narzędzia przeznaczone do prześledzenia logicznej kolejności działań wykonywanych na stronie (pewnego przypadku użycia) i wykonywanie testów właśnie w ramach tego zbioru poleceń. W ten sposób możliwe jest przeprowadzenie tzw. *testów funkcjonalnych*, a także sprawdzenie w jakim stopniu są one wrażliwe na zwiększony ruch sieciowy.

Jednym z przykładów takiego narzędzia o naprawdę olbrzymich możliwościach jest **Apache JMeter**. Z jego pomocą możliwe jest nagranie pewnego ciągu akcji wykonanych przy pomocy przeglądarki, a następnie przeprowadzenie ciągu analiz i testów na tak wyodrębnionym zbiorze. Tabela 2.1 pokazuje wynik działania przykładowego scenariusza polegającego na symulowaniu wejścia na stronę <http://www.wp.pl>, a następnie kliknięciu jednego z linków wiadomości, po czym kliknięciu na kolejny link z dostępnych na bieżącej stronie. Ostatnim elementem łańcucha akcji jest wysłanie komentarza do artykułu.

Rozdział 3

Wymagania i budowa aplikacji

Wymagania

Rozdział 4

Architektura aplikacji

Architektura

Rozdział 5

Optymalizacja aplikacji

Optymalizacja

Rozdział 6

Optymalizacja kodu klienta

Optymalizacja kodu klienta

Rozdział 7

Metody rozproszenia aplikacji i usług

Rozproszenie

Podsumowanie

Podsumowanie

Bibliografia

Spis rysunków

2.1	Analiza czasu wykonywania strony http://ftims.edu.p.lodz.pl/	7
2.2	Cykl życia żądania (<i>opracowanie własne</i>)	9

Spis listingów

2.1	Analiza strony z wykorzystaniem narzędzia ab	7
2.2	Analiza strony przy teście obciążenia czasowego	9

Płyta CD

Wraz z treścią pracy dyplomowej dołączono również płytę CD z kompletnym kodem źródłowym aplikacji. Dodatkowo kod można pobrać z poniższego repozytorium SVN: